

# Strādnieku Rihts

Laikraksts politikai, smatnei un mākslai. Iznāk reisi nedēla.

"STRAHDNEEKU RIHTS". Published by the Baltica Publishing Company, 23 Kenilworth St., Roxbury, Boston, Mass.

Saturday, Dec. 3, 1932

Entered as second class matter August 28, 1920 at the post office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879

Vol. XIII. No. 47

## Meenota fronte

Wisdašhadato wirjeenu un nowirjeenu besdarbneeki Tšhišagā šapratushees par weenotas uštahšanās nepeješčanību. Komunisti, jozialisti un reakšionaree un progresiwee tredjuni-onisti nodibinajušči weenotu besdarbneeku konferenzi. Wispirmais eerosinajums bija pabalsta pašeminašana par 50 proz. Konferenzes mehrkis ir weenot wišus šintus tuhštostuš besdarbneekus Tšhišagā uš žihnu par pabalstu wišem. Tāpat žihna par 6 šimdu darba deenu un 5 deenu nedeku bej jebtahdas algu pašeminašanas. Konferenzē dalību nemošchās ašewišchās organizācijas patura šawu neatkarību, turpina šawu darbību, patura šawas kritiješchanas tešības, šawu domu un ideju brīwību. Weenošanās ir tikai par šinamo mehrki. Ša ari EP reakšionaree lideri un Am. D. J. šakeeri peekrišt konferenzi, tas nošihmē milšigu špedeenu uš wineem no štrahdneeku mašu pušes; wiņi noštahjās weenotā frontē no laba prahta un žentihes to šabotet. Weenota fronte ir preteja wišai wiņu dabai, un šabotajša no wineem ir weenumehr šagaidama, it šewišchi tas atteežas besdarbneeku žihnas attihštichanu revoluzionarā wiršeenā, kas ir weenigais pareišais, tā ša besdarba problema galu galā war tift atrišinata newis žaur šahdeem šihceem eelahpeem un plahštereem, bet weenigi tikai žaur wiša rešhina maiņu. Strahdneeku mašas instinktiwi uš to šwerās. Buršhualija un wiņas agenti štrahdneeku šarpi, wilkus lideri, ženichas pehž wislabatās širdsapšinas wiņas no tam atturet, brutali uštahdamees pret wišu dšihwes štraumi. No wisleelakā šwara ša tagadejos apštahktos weenahrišči žaunihši un neorganizeti darba žilweli war brušhat pležus šopā weenotās konferenzēs ar komunisteem un šahkt pirmo šokšteri šchiru žihnas abezē.

## Dneprostrojs

No W. M. S o l m š a.

(Turpinajums).

Šee apwahrišana aij pilšehtas pazešas šaušetawu garee škuršeni, šabriku garās ehtas un štalajču mešči — žaunu metal un žitu šabriku šistemas atahktakā nomale. Šaunais rūšpneezihlais dištrikts aiššeešjas tahku aij redies loša pahri šihšim neapdšihwoto šewi. Plašhš darbnizu rajons, šura

mašhinas tagad ir šahlušchās šujtetees un dielš šaušetawas šwehlot neeedomajamā šaršumā pateizotees roša šrahšas granita ehtas dunošchām milšu wiršotnem tur dambja galā. Luht, glešna šur norišinas dešmitu tuhštostuš štrahdneeku radošchā darbiba šenafā tuhšchā šiepe. Luht, peezgadigu leelineeku pušlimu rešultats.

Mešs wehrojam garu rindu elektriško wadu štabu no šabrikam uš upes šrastu. Pahri štraumi šabeki balstas uš dšehšs torneem wairaf tā 200 pehdu augšteem, tā ša wisleelakee fugi war iieet žauri. Pahri šako un augligo šalu šortiza, šafaku šeno legendaro žetofini, un pahri Dnepras nožari šabeki šatef transformācijas štanžijā. No šchi šarešchitā aparatu un milšu inšulatoru un drahšču dšhungka wadi dalas uš wišam pušem. Šahds šabelis pašuhd tahlumā uš 90 maiku atahkto Dnepropetrowsku ar tās leelajām tehraudā un dšehš šabrikam, aiššedams wiņām 60,000 kilowatus enerģijas. Un atfal 30 mailes lihš žaunajām tehraudā šabrikam Džeršhinskā.

Preteja wiršeenā šabeki šteepjas uš wairaf tā 100 maiku atahkšam ogkaktuwem — Donbasu un uš dšehšs rudas raktuwem šriwoj Rog.

Šchi ir leelo ušnehmumu tihkla šhize, šuram peegahdā 550,000 kilowatu enerģijas Dneprostrojs, transformedams rūšpneezību žaur šehka bagatibu — šehka, kas ir wislehtakais wišā pašaulē. Šo tas nošihmē preekš štrahdneekem, kas darbu weiza? Tas nošihmē milšu šoli uš preekšču uš joziališmu. Lenins ir šehošchās epigramas autors: „Komunistis ir šowetu wara plus elektrifikācija.“ Wiņch paškadroja šawu šormulu tahktaf: „Šee rūšpneezība, no šahditi uš wismodernakās tehnikas pamata un kas šehhiga reorganizet laulšaimneezību, nošihmē wišas walšis elektrifikāciju.“ Elektrifikācijas plans, šura išwešchānu šubināja Lenins, ir žau realižets. Un, ušžetot Dneprostroju, un ejet tahktaf uš wehl leelaku štanžiju žehšanā, šowetu šaweenibas štrahdneeki šeho linijai uš joziališmu, šo nowilka mišhu leelais wadonis.

„Atnahkt atfal pehž dešmit gadeem un paštatatees, šo mešs weikūšchi.“ ša žija Lenins.

Tas bij 1920 gadā šarunā ar Š. Š. Uelšu (Wells). Šchis leelais utopišts bij diškutejis ar šeninu pirmo plānu par šreewijas elektrifikāciju. Un žawā arahmatā „šreewija ebūā“, wiņch šur marē žawu interwiju šehošči:

„Lenins, buhdams šabs ortodokšs maršhists, peenaglo utopištus, bet beidžot pats ir kritišs par upuri utopijai, elektrifikācijas utopijai. Wiņch leel wišu šawu ešpaidu par šchematu par leelu šehka štanžiju ušžehšanā šreewijā, šuras lai apkalpotu wešelas prowinžes, apghadatu ar gairnu šransportu un dotu šehku rūšpneezibai. Diwi išmeghinajuntu dištrikti, šašlanā ar wiņa išteizeeneem, žau ir elektrifikācija.

Waj šehhams eedomatees wehl duhšchigaku projektu plašchā lihššenā mešhotā šemē, kas apdšihwota no šemneekem, bej ušdeus šehka, bej tehnikā išglishtoteem štrahdneekem un ar tirdšneezību un rūšpneezību šapa malā?

Tahdi elektrifikācijas projekti ir uš šahditi šolandē un teef apšpreesti Anglijā. Šchajās beehči apdšihwotās un rūšpneezihši augiti attihštītās walšis ir šehhams eedomatees projektu išwešchānu un ekonomiški šehmigu.

Bet wiņu peemehrošana šreewijā ir pahrlēeziga preekš konstruktīwas šantārijās. Šs newaru šaredset it neko tamlihšhigu šchāi tumšchā šristalā šreewijā, bet šchis mašais wišrs šremkā to war: wiņch redš šagrūwūšcho dšehšžetu weetā žekamees žaunus elektrifikāciju, redš žaunus žetus plehšchamees par wišu šemi, redš pazešamees žaunu un laimigaku komunistišku industriališmu.

Šamehr es ar wiņu šarunajos, wiņch gandrīh pahrlēezināja ari mani par wiņa šapnu eššehhāmibu... Bet tee ir tikai šhizes un pašahkumi, šheštihšais utopišts eebilda.

„Nabaga mišters Uelšs! Šaut wiņch tagad atrahstos uš Dnepras šrašta un waru nowehrot wareno upi walšhinatu: preekš elektriška šehka produkšijas 800,000 širgu šehku apmešros — wiņch, buhdams tik ignorantšs ša domā „šchāi plašchā mešču šemē“ nešot ušdeus šehka! Šaut wiņch šehhtu redset šchis štabu rindas, kas tik loti atgahdina wiņa pašča išdomatos maršchchus, nešot pahri šewi uš šawām milšu rošam šabekus, kas peegahdā enerģiju preekš nešhittānu mašhinu dšihšchānas šabrikās un tuhštostuš šahdšču arahšmošchānas! Šo wiņch tagad šožitu, ja to redsetu?

„Šs newaru it neša šaredset šchāi tumšchā šristalā šreewijā, bet mašais wišrs tur šremkā tas war...“

Utopišts nešehhja šaredset neko no išštenibas wiņa dežuna galā. Ša bij pahraf tumšchā, pahraf bahrga, pahraf breešmiga. Bet „mašais wišrs šremkā“, šurich žiznāja utopištus, wareja

redset. Šas bij Lenins — wišrešchū un šeweešchū armijas wadonis un eedwehšmotājš, šurich nešad pat ne wis-tumšchakos grūhtibu momentos nešchāwbijas par radošcho šehku, kas wed štrahdneeku išchiru uš ušwaru, par leelineekem.

Ša Mr. Uelšs tagad buhtu šreewijā, wiņch atrahtos šarpi teem šheptikeem, šuri šehhlojas par išchāušmīgām grūhtibām, kas arween wehl atrodās šožiališma žehleju žekā. Bet Dneprostrojam wadždsetu apklusinat Uelšus.

Dneprostroja buhmes wehštore ir leelš garšch šahhšs par žihnu pret grūhtibām un šheptikeem. Un atbildē wišam ir tā, ša 1. maijā 1932. dambis bija gataws un pirmee generatori laihti wafā. Pirmāis plans paredšēja diwu turbīnu laišchānu darbā 1. dežembri 1932. Ša šad, žožiališma treezeendrušhinas pahrišehhja pašči šawu plānu par 6 mehnešchēem.

Waj tas notika tapehž ša wiņi atrada šawu ušdeuwumu par weeglakū, nekā bij paredšejušči? Patešchām gan nē! Šlušchi preteji, daudš neparedsetu grūhtibu un problemu pazehlās dambja buhmes prožekā. Amerikas inšheneeri, wispeedšihwojušchakee konstruktori pašaulē išchahda weida buhšwju darbos, šuri tifa algoti ša padomdeweji, daudš reišes nešināja atbildi uš šchim problemām. Un kas bij tee, kas wiņas atrišināja? Šarunāšimees ar wišreem, šuri darbu pa-weiza, ar inšheneereem, lahpsu un šaktu žilatajeem, leelo ahmuru nu wnumatiško drillu waditajeem. Žuhs atradišet wiņu wahrdus interešantakus un jušmīgakus par Mr. Uelšu, šristalā šihletāja šahhtu.

(Turpināš mehl.)

## Bada demonstrācijas

No wiņām walšis malam, no Meines un no wisattahktakā šubra no Šeattles, Wāšingtonas walšis, teef šarišhokās bada demonstrācijas uš galwas pilšehtu Wāšingtonu no besdarbneekem un pašaulēs šara weteraneem, šai kongrošam šanahkt uš pehdejo šehiju 5. dežembri atgahdinatu par wisbagatikā walšis wišā pašaulē waldošcho išchāušmigo poštu preekš 15,000,000 besdarbneekem un wiņu peederižēem, šai uštahditi pašhibas par tuhlišejas pašlihšhibas šneegšchānu. Weterani, šuri pašaulēs šara lai-fā no buršhualijas tifa išdaudšhinati par waroneem un tehwišas šdemokratijas šargeem un šureem šolija wišadus šabumus un drošchību nahšotnē, lihšhās laurēem, tee tagad ir noštahditi bada un



**Schafapins grib buht brijwos.**

Schafapins, ka mahkslineeks, weenu-mehr ir bijis populars ari starp burshu-jeem; bet schoruden eerodotees Amerikā uf konzertu tuhri, winsh teel usnemts no burshuafijas ar fewishki eepleshām rofam, neween ka leels dfeedatajs, bet ari ka politikis.

Reporteeri winu šagaidija twaifonim „Bremen“ eerodotees Newjorkas ostā un winsh tos šweiznaja ar „Vive Roosevelt!“ „Bonjour, America!“ Proti, winsh koti preezijs, ka Rūshvelts uswarejis. Mahkslineeki, pa laikam, koti šajuhminati par to ka uswaretajs uswarejis. Ka Šumers buhtu uswarejis, waj kurdš katris žits, teikim, M. Kaponijs, tad wini tapat jauktu „Vive M. Capone! Vive Hoover!“ Schafapins bija weens no reteem isnehmumeem (wismas pa daikai). Winsh stahweja waitaf waj majaf par šawu tehwiju par kreewiju un par tās tagadejo waldibu — par strahdneeku un femneeku Soweteem. Winam Sowetu Saweenibā bij tautas mahkslineeka titulis. Darba tauta neša winu uf rofam.

Bet tad notika luhsums, šanaidošchānās, atšwešchinaschānās.

Un tagad nu Schafapins apgalwo Amerikas burshuafijas tintes kalpu preešchā (ja pehdejeem šehjams tizet), ka winsh nekad, nekad wairs neatgreetiees Sowetu Saweenibā, kaut gan Parijē pee wina eeraduschees Sowetu waldibas preešchāstahwi un teikuschi, ka winam teel atdotas atpafaf wina abas muischas un wiša wina nauda, ja winsh aigreechās dšimtenē. Winsh ešot teem atbildejis, ka nekad wairs nedšeedās kreewijā, bet ka grib lai pehš nahwes tiftu tur paglabats.

„Es ešmu wihrs, kam wajaga buht brijwam,“ winsh šajija angliški un turpinaja jaukdams runā frantschu un kreewu isteizeenus: „Man naw nekās pret šowetu ideju. Man naw nekās pret šidereem. Sawā darbā un šawā rihzibas weidā es negribu ka mani aiskawē no leetu paweišchānās, kuras ir man šwarigas. Kreewijā es kaut šo ushaku un kaut kurdš mani awtura; žits pašakums — un žita rofa eejaugas. Tā man naw šehjams strahdat.“

11. februari 1933 Schafapins šwindešawu 60-to dšimumdeenu. Winsh isškātotees jaunaks nešā gadi waretu list domat. Winam tā tad ir wišas isfredšes peedšihwot laikus, kur eerodotees Amerikā buhs šajweizina: „Vive Foster! Bonjour Soviets!“ Un tad warbuht, winsh mainis ari šwehraftu par nedšee-dāschānu kreewijā, jo tad ari Amerikā žisweki, kam diwas muischas un dāudš naušās, newards žihlotees brijwi beš ka šahds teiktu šahdu wahrdu; tā tā tad buhs jaišdara šinama nošahrtōschānās tā ka lai pahrpilnibas semē dešmitteem un dešmiteem miljoneem proletaree-šcheem bešdarbneekem nebuhtu jaiš-nihšt bada un postā, šamehr šamehrā neleela šaujina winu šihdšpilhōmu dših-wo nemitigās dšihrās un šweešch amudu šaujām.

Schafapins nešen šwehleja galweno šowu filmu uswedumā „Don Kichots“, kuru inženeja deenwidus Franzijā, angļu un frantschu walodās. Winsh ari šaraktiis grahmatu „Šilwels un Waška“, par teatra dšihwi. Winsh teiza reportereem: „Židewejs A. Knovšš man rakštija, lai minot šahdu wahrdu par šho grahmatu. Tās ir pirmēs šchiras darbs (šmeedamees). Bet weena leeta ir isšaišta — mišla. Ne rin-dinas par to. Nahšamā grahmatā es rakštichu par mišlu.“

prahš rakšturu šihmešchānā un rewolu-zionarais gars bij wišus pahraehmis.

Tad uf štatuwes parahdijās pats Gorkijs. Winsh bij pamanits štarp škatitajeem, un beidšot padodamees ne-mitigeem applaušeeem usšahpa uf štatuwes lai atbildetu uf owazijām. Nošir-mojis un drufku šalihzīs, bet wehl bra-šcha isškata, winsh neweifli pašlanijās, azim redšot, apjušis no šchis ahlešchānās ap winā peršonu. Winsh netureja ru-nu; un ari newajadšēja winām nešo pee-lift pee lugaš. Diwūs žehleenus audi-enze bij wehrojuše meišteriškū puhštōschā kapitališma attehlōschānu ihši pirmēs Ok-tobra Rewoluzijās. Refaunigā, rijigā tirgotaja Žegora Buliškewa peršonā škatitaji šaprata šeewu kapitališma at-tehlu; un winā meēšigā un garigā ago-nijā (Buliškewš nahwiigi šaširdšis ar wehši) ir weegli isfredšamā wežā rešchī-ma bojā aiseešchāna. Plezīgais šchar-latans Šawriļa (Gabriels), kurdš uf-nehmees ižahrtet Buliškewu zaur weenfahrdju lihdselki — taures puh-šchānu, lai ispuhštu laukā no winā šapu-wiudhā wehdera „šlisko gaišu“, puhta no wiša špehka, orkeštris eekrita un paštip-rinaja taures leelo trofni, un preešchā-karam krihtot isškās itkā wežā rešchīma pašchi muhri šabrufku.

Bēš šchāubām, israhdas ešefts tifa pa-štiprinats žaur to faktū, ka wiša Sowetu Saweenibā notifa šagatawošchānās uf rakštneeka 40 gadigās literariškās darbības jubilejas šwineschānu. Tee-šchām Žegora Buliškewa pirmišrahde notifa jubilejas pašchā preešchāwafarā Deelajā Teatri.

Jubilejas deenā, 25 septembri, wiši laikraksti bij pilni ar Gorkija žildina-šchānās artikeeem par winā nowelneem štrahdneeku šchiras žihnā par brijwibu.

**Latwijas Kronika.**

— „Žaunatās Šinas“ rošita par pla-šcheem komunistu arešteeem Dāugawpīlī, Aresteta baltkreewu pamatškolas školotaja Marija Šjodorowa un wairaki dšehšžehdarbnizu amatneeki. Wišus aw-waino komunistiškā darbībā.

— Rigas tuhku šabrikā iszehlees štreifs par algās paauģitinašchānu.

— Latwijā ešot 40.000 radio abonen-tu. Radioštazija Rigā koti wahja, to pahrkleedšot ahršemju štazijas. Sewi-šchās bailes burshuafijai no SPMS radio. Tā waj no ahdas lez laukā, ka newar ari šchim brijwam štrahdneeku wahrdam ušliff kehdes, ka rewoluziona-rai Latwijas prešei.

„Sewiški newehšlams ir šhuwis kree-wu štaziju ešpāids, — rakšta „Žauna-tās Šinas“, — jo tās pahraida ari latweešchū walodā...“ Lai padaritu Rigas štaziju dširdamaku un nedotu ee-špehju nošlaušitees SPMS radio, ne-škatotees uf šmago ekonomiško kriši, Žaunakšmawā nolemts želt jaunū radio štaziju.

— Šafarā ar nešilwežiški šwehriškū drefuru, Latwijas armijā koti beešchi noteel šareiwju pašchānwības.

„Latwijas šareiwis“ šino, ka šinan-šu ministrija nošehntuši, šafarā ar štrau-ju eenahškumu šamafināschānos walšis kašē, šamafinat par 50 proz. pabalštus priwatām arodū školām un gimnāšijām.

— Rigas awgabalteša noteešaja par peedalīschānos nelegalā bešdarbneeku de-monštrāzijā diwūs bešdarbneekūs Kar-li Dšolu uf 2 nedekām un Robertu Deel-deenu uf 1 mehneši žeezumā.

**Pašchīstiškā jaunatne gatawojas uf in-terwenju.**

— Lufumā, Durbes paršā, notikusi plašchā pašchīstiškās jaunatnes — šautu šanahškme ar šelojošchō paradi un mili-tarām rotāfam. Šanahškme peedaliju-šchees ap 300 škauš. Rā waldibōš

pahrtahwis peedalijeēs eekšhleetu mi-ništš Kauliškū.

**Špaidu darbos noteešati komunisti.**

14. sept. Rigas awgabalteešas 3. krim. nodaka Walmeerā, preeškšehdeta-ja Žihruša wadibā, šahka isšeešat prah-wu pret Walmeeras komunistu pulšianu. Pulšinjch darbojees Šmiltenes — Ša-lazas — Wiškeles un Wilžemu pagāstos. 14. septembri lihds plšst. 10 wafarā pa-špehja nopratinat tīfai wišus 32 leeži-neekuš.

15. sept. šahšās partu dšiputs. Pro-furora beedrs Ruwalds 10 m. isgā ap-šuhdšības runā praša apšuhdšeeem aug-štako šoda mehru. Tad no teešas eezel-tee aišštahwi priw. adwofati Gailis un Tatars aišštahw galwenos apšuhdšetos — nelegalištus. Pehdejā wahrdā Ž. Awotinišk plašchi isrumajās par šawu darbibu, bet no teešas nešo noluhdš. Ari pahrejeē apšuhdšeteē nešin pehdejā wahr-da nošihmi un tāpat tīfai plašchi isruma-jās. Teeša dod wehl otrreiš pehdejo wahrdu, kad ari daišchi lihds wineem šo-du mašināt waj winūs attaišnot. Pehš trihs ar pus štuudas ilgas apšpreešchā-nās teeša pašludina špreedumu, ar ku-ru 23 g. w. Awotinišk — Kurpneeks — Žahšneeks noteešats ar 8 gadeem špaidu darbos, 26 g. w. A. V. Behrišinjch, 20 g. w. A. Adlers, 20 g. w. Sergejs Ra-razewš, Ž. Krushinišk un Aug. Kal-ninišk — ar 6 gadeem špaidu darbos. Peteršons — 5 gadeem, Eglits un Ar-nolds Kalnišk — 4 gadeem špaidu darbos. Arn. Woltra — 3 gadeem žee-tumā, P. Behrišinjch — 2 gadeem 8 m. žeezumā, Ašfr. Valodis (Šaimas bij. kreišā deputata Balošcha brahliš) — 1 gadu žeezumā. Attaišnots Žaseps La-tolewiškš.

Teešā naw eeraduschees daišchi apših-dietee, kuru drošchības nauđu, šophuma 28 8000, teeša šonfīžē. Noteešateē wi-ši pehš špreeduma pašludinašchānās de-monštratiwi nošleedša „Lai dšihwo pa-domju Latwija“.

(„P. V.“)

**Šweize.**

Nešen Šchenewā nazionalwardu re-gimente tifa isšahštita pret meera de-monštrāciju. Šadurkmē tifa wairaki žilweki nogalinati un 60 eewainoti. Proteštā pret šho warmahzibu Šweiz-es štrahdneeki šajehlās generalštreikā.

Atkal armija teel isšautta meera un šahrtības uštūrešchānai. Bet diwdešmit diwi jaunū šaldati eediina bailes bur-shuafijas širdis, atšajidamees pašlau-šit, atšajidamees no šawu brahšku ašins isleeschānās un ineeqdami žildenu pee-mehru šawcem uniformās tehrpteem šchīras brahšteem tīflab Šweize, ka ži-tās walšitis.

Šchenewas administrāzija bij špeešta atlaist mahjās nazionalos gwardus un isšift štreika šalaušchānā tīfai ar weete-jo poliziju. Šadumpojūšdees 22 šal-dati ir arešteti un wineem draud fara teeša.

**Šina.**

Par šarkanās armijas uswaru Šupeh prowīnzē šino no Šchānghajas burshu-šijikai prešei šelošchi:

19 nowembri šwarias šektors Nan-kingas šinijā pee Šwangan tīfa šalaušis no Šupeh prowīnzes šarkanām armijām kas koti uštrauzis imperialištus un Ši-nas nazionalištus. Šarkano uswara no-tifa, neraugotees uf to ka Šichinānglai-šcheks bij nošuhštijis uf Šwanganu. Tā walihga špehkus, daku no dešmitās ar-mijas un šeptito gaiša eškadri. Tai pa-šchā laikā šarkanā armija eeawu uswa-

ru ari pee Dienmin, no kureenes Šchi-anglaišcheks bij aiššauzis daku no aiš-šargeem, lai papildinatu špehkus pee Šwanganas. Šašlanā ar šinām no Šantowas, Nanšingas armijas šahwof-lis ir kritištis.

— Šchānghajas štrahdneeki un štu-denti rihžojes uf leelu pretimperialištī-šku un pret Nanšingas demonštrāciju šafarā ar Tautu Ligā Šchenewā ap-špreešchāmo Litona pahrklatu par is-meklešchānu Mandšurijas leetā.

— No Šzeišchwan prowīnzes galwas pilšehtas Šchēngtu šino par generafu šaujām, Generals Liu Šhiāngs eeneh-mis wairafas pilšehtas karā pret guber-natoru generali Liu Wen Šui.

— Nanšingas waldibas un wišas Ku-omintang Šinas ekonomiškais štrahwof-lis teel attehlots par koti bištamu no Šinas walšis bankas generalpahrwald-neeka Šchāng Šai Ngau kurdš reportē par kapitala behžchānu no Šinas eek-šheenes, par nowlizinato femneeku ar-weenuplašchaku mašu šajehšchānos pret Kuomintang muišchneekem un angłota-jeem. Šchāngs atšihst, ka nomneeki wairs nemahšā rentes; tuhštōšcheem femneeku pamet ispoštitos lauku awgaba-lus, pahrzeldamees uf pilšehtam. Lauš-šajineeziba ruineta, pehš Šchānga isšei-zeeneem, ari zaur Kuomintang kara leelšungu ahršahrtjeem nodokšeeem.

**Wahzija.**

Prešidents šon Šindenbergs ušdewa Adolšam šon Šitlerim organišet waldī-bu, kam buhtu reidšitaga wairakuma at-balšis un weenota programa. Šai tah-du wairakumu panahktu, tad Šitlerim wajadiis dabuht šawu šahchijū pušē wehl katoliško žentru un nazionalištus, kuri wiši šopā itaišā 55 proz. no depu-tatu škaita.

Tomehr Šitlerim neišdewas waldibu šaštahdit; to warbuhtigi atkal pameišs šon Papens.

Šlepenas šarunas štarp šchim parti-jam notikušchās ar noluhktu šaštahdit burshuafijas bloku (Šindenburgs to šauj par „nazionalas konzentrāzijos waldibu“). Šchi blofa programa buhtu atrišinat kriši Wahzija uf štrahdneeku rehkina; tā bija ari rešignejušchā šon Papena waldibas programa, kuru tāš žentās iswešt tihri birokratišcheem lih-dšleekem, bet nešpehja dehl neweenprah-tibam pašchās burshuafijas widā.

Pehdejās (6 nowembra) wehlešchānās bij plīkis tīflab šon Šindenburgam, ka ari Šitleram, kurdš šaudeja diwi mil-joni balšu. Redšedami, ka ar grahšu un baronu ministriju newar kriši is-šchirt, tagad rola teel imehšginata ar Šitleri, kuram wehl ir ešpāids pahr miljoneem šhšpilhōneem un maldina-teem proletareešcheem. Burshuafija, uštraukūšs dehl komunistu noštiprina-šchānās un pašchās ešpāida šuchānās mašās, tagad žek tā šauktu „weenotu burshuajisku waldibu.“

Kaut gan mašās peeaug uštraukums un šanifnojums dehl arween tuwaf nah-košchām atklahčības mešchōnigās šahči-štu diktaturas breesmam, tikmehr šozde-mu lideri, kuri zaur šawu nodewibu šchis breesmas ari ir tuwinajušchi, ar-ween wehl turpina weenotās darbā-šchū frontes nodibinašchānās šabotāschū. Weenigi tīfai uf škompartijas plezeem jaišnes mašu organišehchānās grubtības weenotā frontē pret šahchijū diktaturu.

**W u j o r k a.** — Wērs Wel Rijs at-šajijās kaut šo darit preeškā bada de-monštrantu pahdinašchānās un nakts patweršmes gahdāschānās, kaut gan guš. Rūshvelts bij šolijis atwehlet ša-farmes, ja pilšehtas walde šo prawitu.

Sabalpina tagadejā pastahvīgā dših-  
weš weeta ir Parije. „Tapehž ka ta ir  
wiņu manu jaunības grehku weeta,  
winšch žazija, un tur es atkal gribu isda-  
rit atgriešanos un no teem šchihiti-  
tees.“

### Sibkais Feletons

Viris 77 g. wezumā Jahnis Steika.

Steiks mums wišeem wežs pašina ar  
faveem dihwainajeem referateem kū:  
„Zdejas Žizelščanās“, kur pehž wina  
teorijas leelais Ž žahzis greeštees ap fe-  
wis rihki, tā zehlušes i-deja, un t. t.  
Žitas nejehdšības, ka latweešchi — wi-  
šas pašaules žentris un pamats, ka  
latw. waloda zitu walodu pamatos u.t.t.  
Ar žawu awihšiti „Deewa Sweikšme“,  
kurā tas nahža atflahribā ar žawu „stei-  
gihko“ walodu un dšejas seedeem žagah-  
dadams mums jautrus imeklus. Par  
peemehru:

Urbena urbuls

Urbinaja murdu.

Durbena durbuls

Škurbinaja gurdu.

Urbeja urklis

Duršija kā durklis

Uguni turot.

„Dijewā bij kihweščana,

Siamā bij šihmeščana,

Latwijā eet latwoščana:

Taišnu gatwu gatwoščana.

Latwijī žtaigā želus platus

Latwodami žawus latus.

Latwji jau bij labširdigi.

Latwji paleef labširdigi.“

Atteežibā uš mahjeemu nenodarbotees  
ar mahžitaja amatu St. dšejo:

„Bihškaps žanz par žawadneeku

To, kas tam ir „žawads neeks“;

Žo winšch ar it žaldu preeku

Teiks, ka Steiks ir žawadneeks.

Steiks šchurp nahf ar šteidšigu

Deewa behrna šteidšibu:

Nahku parahadneeks, žungs

žawahzi!

Es taws žawadneeks, žungs

šawads!“

Tas wišs nu buhtu neewehrojams,  
bet eewehrojams ir tas, ka šcho nelgu,  
kuršch pehž „Žaunakām Sinām“ pehde-  
jā laikā neofiziali stahwejis 4 daščadu  
šlimibu špezialistu aheštu ušraudšibā,  
kuri tomehr gan iteikušchi špreedumu  
par wimu, itkā winšch esot tikai „žawad-  
neeks“, ka šcho žilweku, par šuru stahšta  
wišadas, ari tibri pišantas anekdotes,  
kuršch naw atšahjis žabeedribai neta  
wehrtiga, kā wina mirštigās atleefas i-  
waditas ar godu no študentu žabeedri-  
žas Lettonijas konwenta. Šwehtiščana-  
s un atwaditščanas wahrdus teikušchi  
4 amata brahki — mahžitaji, un prah-  
wešis štundšinh.

Neškatot uš to, ka žawā pehdejā we-  
tā, Šimbahšos, tas dšihwojis leelā ne-  
šahšanā ar draudšī. Par wimu bijuščas  
eešneegtas šuhdšības, kurās tas pamari-  
gi isflamejees, filistri un preešteri to  
godinajušchi kā žaweju, un neškatot uš  
to, ka winšch neškaitamas reišes diskre-  
tejees mahžitaja amatā. Ža gan, i-  
wirtuše un degenerejuše ir pilšoniškā ša-  
beedriba un winas garigee wadoni.

P.

### Kronika.

Berline. — Trim freewu naudas  
wiltotajeem un pretiwetu darbinee-  
keem pehž misteriskās prahwas išpree-  
ščanas preešpreeit žetuma žods.

Šankona. — Nanfingas armija  
pahtraukuse ušbrukumu komunistu ar  
mijai šupeh prowincē Šanžang dištrik-  
tā. Abās pušes daudš žaudejumu. Štah  
wollis žuwis žareščigits preeščch waldi-  
ju.

Latwiški runajošch adwokatš

**Morris Katzeff**

294 Washington St.

Boston, Mass. — Room 754

Runas štundas: no 9—5;

Sešt. 9—2 jeb ari pehž norunas.

Telephone: LIB erty 8478

Židara wišas uš real eštate at-  
teežigas leetas. Rešeprešenti klients  
tuš wišas Šaw. Walsštju teešu ee-  
štahdēs, žiwil, kriminal un Šimmi-  
grazijas leetā.

bas un imperiališteem žaur to, ka šem-  
neeki pabalsta komunistus, kuru bruno-  
tee špehki teit škaita žawās rindās 35,  
000.

Maškawa. — Šowetu ahrleetu  
tautkomišara ašistants škarahans eešnee-  
dšis Žapanas waldbai noti, lai milita-  
rā komišija ašseetu no Dauria, Šibirijē,  
kur tā ušturejās eredama, ka išdofees  
eešahkt konšerenci ar Šinas dumpineeku  
generali Šupinwenu, kuršch tagad pah-  
walda plaščho Barga dištriktu un kuram  
ir 180 japoni kihlneeki. Šupinwens  
kategoriski atžazijees eešahštees žarunās  
ar japonieem, kamehr tee neatštahj Man-  
dšchuriju.

Peorija, Ill. — Šeetejās kīmi-  
kaliju fabrikas ištawo daudš kara me-  
teriala preeščch Žapanas un Anglijas.  
Ari katepīlaru fabrika žahkuše ištawo-  
wot tankus.

Bada demonstracija.

Wašingtona. — National Se-  
curity Ližas presidents Riščhards  
Waičburtons Čilds išlaidis apelaziju  
wišam pilšehtu waldem un polizijas ee-  
štahdem gahdat, lai bada demonstran-  
teem netiktu šneegta nekahda palihdšiga,  
bet lai tee tiktu wišados weidos trauze-  
ti un wian ušnehmums išpušcheerets.  
Burschuajija kōti nobaidijušes no pla-  
ščho badā mirštoščho mašu uštahščanās  
ar prašibu pehž maišes.

Sininati, D. — Am. D. Žed.  
konwents peenehma išwairoščos lehm-  
mu žautajumā par apdroščinaščanu  
pret bešdarbu. Škapitalištju leitenanti  
štahadneeku widā naw špehžigi teeščhi un  
atflahti pagehret apdroščinaščanu. —  
Bet 100 žuništju rindeneeku delegati ka-  
tegoriski uštahjās pret wadonu nodewi-  
bu.

Wašingtona. — Katoku mih-  
tinā kahds leels bihškaps konšateja, ka  
kapitalištms tagadejā weidā pastahwet  
newar. Ža nenoteek išdaritas šinamas  
reformas, winšch teiza, tad ari Amerikā  
ir eešpehžams tas pats, kas notika Kre-  
ewijā.

Tižhifaga. — Františču rak-  
neeks un redaktors žawā želojumā pa  
Ameriku nahjis pee šehdšeeena, ka Fran-  
žijai buhs špehžams žamakiat kara para-  
dus Šaweenoitām Walsštim dolaru weetā  
ar ičampaneeki — kad prohibižija buhs  
atželta.

Maškawa. — Teit walda pahrlē-  
žiba, ka Žapanai išdofees išweiti žawu  
gribu Šehenewā, kur Tautu Liža ir ee-  
šahkuše apšpreešt Litona pahriškatu Man-  
dšchurijas žautajumā, pret kuru Žapa-  
na noštahjas negatiwi. Šagaidits teel  
lehmums, kas žormali išglahbs Tautu  
Ližas gihmi...

Šchahhaja. — Nanfingas wal-  
dības ahrleetu ministrija išlaiduse de-  
klarazaju, apvainodama Žapanu, ka ta  
noslepkarwojuše pehdejā laikā 2,700 fi-  
neeščhu šemneeku šemeku Mandšchurijā  
— Pingtingičan, Tichientščang un Lit-  
šefow šahdščās, kuras atrodas 50 mar-  
les uš deentwidus anštrumeeem no Žu-  
ščunas.

Pukarešija. — Pahtrauktas ža-  
runas par neušbrukšanas ištawu  
štarp Šowetu Šaweenišu un Numani-  
ju.

### Bostonas Latweeschu Strahdneeku Beedriba

23 KENILWORTH STREET, ROXBURY — Telephone: GAR rison 9494

Bašara un Ištahšības Komitejas kopejā šehde Šwehtdeen, 4 dež.  
pulkšten 3 pehž pusdeenas. Wiši komitejas ložekki teel ušžiginati ne-  
ištuhštiošchi eeraštees. Sekretars.

### New Yorkas „Žihnas Beedri“

Šwehtdeen, 11. dezembri 1932. g. pulkšten 3.30 p. p.

NARODNY BUDOVA, 321 E. 73rd STREET, N. Y. C.

### MEHNESCHSAPULZE

Iš deenas žahrtības šwarigas dariščanas ka ari wiņu komiteju  
pahrtwehščanas. Wiši beedri teel ušžiginati eeraštees noteiktā  
laikā. Rihžības Komiteja.

Sekretara adrese: J. E. KLAWIN 3505—24 Ave., L. I. City, N. Y.

### Sanfranziskas Latweeschu Seeweeschu Labklahjības Klubs

Mehnešcha žapulzes teel noturetas katru pirmo žeturtdēenu  
mehneši pulkšt. 8 wakarā, 1254 Market St., S. F.

Korešp. sekret. adrese: Olga Seija, 972 Hayes Street, San Francisco,  
California.

### Los Angeles „Draugu Klubs“

Los Angeles Datto. Draugu Kluba mehnešcha žapulzes teel notu-  
retas katru žeturto šwehtdeenu mehneši plk. 4 p. p. 7519 So. Hoover St  
Sekretars: Peter Weiss, 2827 So Western Ave., Los Angeles, Cal.

Žaunako literaturu un „Strahdneeku Rihis“ ir dabonami turpat  
katru žeturto šwehtdeenu mehneši. Peenem paštelejumus uš „Kreewijas  
Žihnu“ un žiteem periodiškeem un progresiweem laikrakšteem.

Lit. Pahrsinis: JAHNIS HUHN, 2814 REDONDO BLVD.

### Minneapolis Lat. Isglihtības Beedriba

Žaunakā literatūra kā ari „Str. Rihis“ dabonami un paštelejami  
pee literatūras pahrsina. —

M. Smith, 2018 — 18 Ave. So., Minneapolis, Min.

Apdroščina

Automobilus, mahšas un ištabu leetas.

GEO. A. OHSE

5 Pearson Ave. Somerville, Mass.

Tel. Jamaica 0744-3

Dr. J. E. Steimen

363 South Huntington Ave.

Runas štundas tikai pirmdeenas un  
peektdeenas

no 12—2 un no 6—8 p. p.